

**UCHWAŁA NR .../.../2023**  
**RADY GMINY WIELISZEW**

z dnia ..... 2023 r.

**w sprawie opinii o projekcie audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 38b ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.), Rada Gminy Wieliszew uchwała co następuje:

§ 1. Rada Gminy Wieliszew ..... opiniuje przedłożony przez Marszałka Województwa Mazowieckiego projekt audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego z następującymi uwagami:

- 1) w poszczególnych krajobrazach zidentyfikowanych na terenie Gminy Wieliszew należy wykazać zgłoszone przez Gminę Wieliszew lokalne formy architektoniczne w postaci budynków zlokalizowanych w Gminie Wieliszew wskazanych w ankiecie z dnia 3 marca 2023 r. to jest :
  - a) Kaplica grobowa Kamieńskich zlokalizowana na cmentarzu rzymsko-katolickim w Wieliszewie,
  - b) Organistówka zlokalizowana pod adresem Wieliszew, ul. Modlińska 69,
  - c) budynki w miejscowości Góra – wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uchwalonego uchwałą nr XLVIII/476/2022 Rady Gminy Wieliszew z dnia 14 września 2022 r. jako budynki o wartości zabytkowej;
- 2) rekomenduje się wprowadzenie krajobrazu pretendowanego do uznania za priorytetowy dla obszaru o wysokich wartościach przyrodniczych zlokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Narew część krajobrazu kod 14-318.73-039 oraz część krajobrazu kod 14-318.73-236, zgodnie z załącznikiem graficznym, stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały;
- 3) rekomenduje się wprowadzenie krajobrazu pretendowanego do uznania za priorytetowy dla obszaru o wysokich wartościach przyrodniczych, stanowiącego obszar kompleksu leśnego wraz z rezerwatem przyrody Wieliszewskie Łęgi część krajobrazu kod 14-318.73-234 oraz część krajobrazu kod 14-318.73-029, zgodnie z załącznikiem graficznym, stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wieliszew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

## Uzasadnienie

Audyt krajobrazowy zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) jest obligatoryjnym dokumentem planowania przestrzennego na poziomie samorządu wojewódzkiego. Projekt audytu opracowywany jest przez zarząd województwa, a uchwalany przez sejmik wojewódzki, nie rzadziej niż raz na 20 lat.

W audycie krajoznawczym identyfikuje się krajobrazy występujące na obszarze całego województwa, określa cechy charakterystyczne krajobrazów, a także dokonuje się oceny ich wartości. W ramach audytu określa się lokalizację krajobrazów priorytetowych, które stanowią krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania. Przy opracowaniu dokumentu uwzględnia się lokalizację i granicę istniejących parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, a także obiektów z listy Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO lub proponowanych do umieszczenia na tych listach. Jednym ze sposobów zapewnienia spójności działań podejmowanych w zakresie kształtowania i ochrony krajobrazu na różnych poziomach administracji publicznej jest opiniowanie polityk i strategii. Rady gmin są organami opiniującymi audyt krajobrazowy. Po uchwaleniu audytu przez sejmik województwa, rada gminy będzie miała obowiązek uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych w planie ogólnym gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dnia 18 października 2023 roku Marszałek Województwa Mazowieckiego przesłał do tutejszego organu projekt audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego. Po analizie dokumentu ..... opiniuje się projekt ww. audytu. Projekt dokumentu swym zakresem obejmuje granice administracyjne Gminy Wieliszew.

W obszarze Gminy Wieliszew zidentyfikowano następujące typy krajobrazu: 2d Z udziałem torfowisk niskich, 3a Z przewagą siedlisk borowych, 3b Z przewagą siedlisk lasowych, 3c Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych, 6g Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim, 8a Leśno-osadnicze o charakterze willowym, 8c Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim, 8d Zróżnicowana typologiczne i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych, 9b Miejscowości o charakterze współczesnym oraz 12a Duże kompleksy przemysłowe.

Dla poszczególnych typów krajobrazu wskazano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazowych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu.

Wskazano dwa krajobrazy zlokalizowane na terenie Gminy Wieliszew pretendowane do uznania ich za krajobrazy priorytetowe. Oznaczone kodami 14-318.73-165 (3b Z przewagą siedlisk lasowych), 14-18.73-199 (3a Z przewagą siedlisk borowych).

Krajobraz 14-318.73-165 został zidentyfikowany we wsi Góra. Jako zagrożenia dla tego krajobrazu wskazano zanieczyszczenie wód, którego źródłem jest rolnictwo - jego chemizacja i mechanizacja, zagrożenie powodziowe wynikające z naturalnych procesów przyrodniczych, zmniejszanie się ogólnego udziału naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w krajobrazie, którego źródło leży w procesach urbanizacyjnych, planowaniu przestrzennym i braku planowania krajobrazu, brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych z uwagi na niedostateczne środki finansowe. W rekomendacjach dla danego obszaru wskazano:

- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią,
- Przeciwdziałanie izolacji naturalnych i półnaturalnych ekosystemów,

- Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez przeciwdziałanie, dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych",
- Racjonalne gospodarowanie przestrzenią poprzez ograniczenie presji urbanizacyjnej i turystycznej na tereny cenne krajobrazowo,
- Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji,
- Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy,
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu,
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia,
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III,
- Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Ponadto we wskazanym powyżej krajobrazie oznaczono lokalną formę architektoniczną, którą stanowi budynek mieszkalny wielorodzinny, dawna oficyna z zespołu pałacowo-parkowego.

W opinii wyrażonej w niniejszej uchwale Rada Gminy Wieliszew wnosi o wprowadzenie informacji na temat budynków, zlokalizowanych w miejscowości Góra (obręb Góra PAN), które zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Góra (obręb PAN), gmina Wieliszew (uchwała nr XLVIII/476/2022 Rady Gminy Wieliszew z dnia 14 września 2022 r.) zostały wskazane w postanowieniu Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie jako budynki o wartości zabytkowej, dla których w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustalono następujące zapisy:

„2) dla budynków o wartości zabytkowej wskazanych na rysunku planu:

- a) dopuszcza się termomodernizację pod warunkiem odtworzenia pierwotnego wystroju elewacji i zastosowania pierwotnie użytych materiałów lub ich współczesnych odpowiedników,
- b) nakazuje się zachowanie układu i kształtu otworów okiennych i drzwiowych przynajmniej w elewacji frontowej i elewacjach bocznych budynków, przy wymianie stolarki okiennej lub drzwiowej nakazuje się zachowanie oryginalnych podziałów i zastosowanie pierwotnie użytych materiałów lub ich współczesnych odpowiedników,
- c) nakazuje się zachowanie formy, kształtu i wyglądu dachu, dopuszcza się termomodernizację pod warunkiem odtworzenia pierwotnego kształtu dachu i zastosowania konstrukcji i pokrycia materiałów pierwotnie użytych lub ich współczesnych odpowiedników;”

Obszar na którym zlokalizowane są powyższe budynki został wskazany, jako obszar o wysokich wartościach historyczno-kulturowych, we wiadomości przesłanej do Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie w dniu 19 czerwca 2023 r. stanowiącej odpowiedź na pismo numer PS.4111.10.2023.EB z dnia 31 maja 2023 r.

Krajobraz 14-318.73-199 wskazany w projekcie audytu jako pretendowany do uznania za priorytetowy jest krajobraz z przewagą siedlisk borowych stanowiący w części obszar Natura 2000 Forty Modlińskie PLH140020 i zespoły leśne do niego przylegające.

Jako zagrożenia dla tego krajobrazu wskazano budownictwo to jest wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej, zarastanie roślinnością drzewiastą i krzewiastą ostańców skalnych i ruin zamków oraz muraw kserotermicznych zamykane historycznych widoków panoram i wnętrz krajobrazowych, eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf, hałas komunikacyjny i przemysłowy, brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych.

Jako rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tego krajobrazu wskazano:

- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej,
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko,
- Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez przeciwdziałanie:
  - dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych",
  - prowadzenie działań umożliwiających ekspozycję obiektów zabytkowych i ich otoczenia, w tym przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozrostowi roślinności,
- Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji,
- Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia,
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu,
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III.

Rada Gminy Wieliszew wyrażonej w drodze uchwały opinii wskazuje na dwa obszary, dla których należy rozważyć uznanie ich za priorytetowe.

Jednym z tych obszarów jest część zidentyfikowanego krajobrazu 14-318.73-236 (3c Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych) oraz fragment zidentyfikowanego krajobrazu 14-318.73-039 (2b Z dominacją szuwarów turzycowych). Obszar ten zlokalizowany jest wzdłuż rzeki Narwi, jako krajobraz o bardzo wysokich wartościach przyrodniczych, stanowiący dla ostoję dla dzikich ptaków z gatunków objętych ochroną. Załącznik numer 1 do uchwały stanowi o granicach obszaru o najwyższym potencjale przyrodniczym. W systemie ekologicznym wskazanego terenu ważna jest ochrona istniejących ostoi przyrodniczych głównie w celu utrzymania naturalnych siedlisk dla rodzimych gatunków roślin i zwierząt. Na terenie Kępy Kikolskiej i Sikor znaczny udział w pokryciu szaty roślinnej ma roślinność o charakterze naturalnym i półnaturalnym. Największe znaczenie w systemie ekologicznym w skali regionu i najbliższego sąsiedztwa mają zlokalizowane tam ostoje przyrodnicze, tj. zbiorowiska łągowe, roślinność wodna i przywodna przy małych zbiornikach wodnych. Na terenie Kępy Kikolskiej znajdują się lasy łągowe jesionowo-olszowe, które są obecnie zanikającą formą lasów w krajobrazie Polski oraz cenne pomniki przyrody. Dzieje się tak głównie poprzez działalność człowieka upatrywaną w osuszaniu i znacznym zabudowywaniu terenów. Należy podkreślić fakt, że cały teren ten wchodzi w skład korytarza ekologicznego rangi ponadlokalnej Doliny

Dolnego Bugu (GKPnC-4). Licznie występujące oczka wodne stanowią cenne ostoje przyrodnicze. Charakteryzują się dużym zróżnicowaniem gatunków roślin wodnych i przywodnych. Krajobraz priorytetowy swoim zasięgiem miałby objąć również dolinę rzeki Narwi, która jest miejscem występowania wielu gatunków zwierząt, korytarzem migracyjnym oraz miejscem lęgowym ptaków wodno-błotnych i lądowych. Zachowane naturalne łęgi doliny Narwi stanowią ostoję ptaków drapieżnych (myszołowa, jastrzębia, błotniaka stawowego). Wśród roślinności nadwodnej występują ptaki rybożerne (perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, kormoran czarny, bocian czarny), ptaki odżywiające się bezkręgowcami i owadami (perkozek, perkoz zausznic, cyraneczka, płaskonos, czernica, kokoszka wodna) oraz ptaki roślinożerne (łabędź niemy, gęś gęgawa, kaczka krzyżówka, łyska). Ponadto, w ostatnich latach na terenie gminy zanotowano dużą populację bobrów. Na terenach łąk podmokłych, pól uprawnych oraz na terenach przyleśnych żyją drobne ssaki takie jak: myszy leśne, nornice, ryjówki. Towarzyszą im ptaki z rodziny krukowatych, wróblowatych, grzebiących, blaszkodziobych. W obniżeniach terenów, w niewielkich starorzeczach żyją płazy bezogonowe (żaby, ropuchy i grzebiuszki). Występują tu również płazy ogoniaste (traszki) oraz gady (jaszczurka zwinka i żyworódka, zaskroniec, żmija zygzakowata i padalec zwyczajny).

Drugim krajobrazem zidentyfikowanym na obszarze Gminy Wieliszew, który należałoby uznać za priorytetowy jest część krajobrazu 14-318.73-234 (3c Z przewagą siedlisk lęgowych, bagiennych i olsowych) oraz część krajobrazu 14-318.73-029 (2a Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk) w obrębie, których istnieje florystyczny rezerwat Wieliszewskie Łęgi z licznymi występującymi roślinami z gatunku storczykowatych i innych gatunków chronionych i rzadkich. Obszar ten stanowi rozlewisko rzeki Narwi i występują tutaj storczyk, dereń, szakłak, kruszyna. Obszar jest zróżnicowany nie tylko pod względem zbiorowisk roślinności, ale również pod względem morfologicznym, poza łęgami występują również wydmy piaszczyste, bagna, starorzecza. Granice obszaru wskazuje załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.